

Türk üniversite öğrencileri arasında spor bahisleri bağımlılığının belirleyicileri: Dini başa çıkma ve spor bahisleri bağımlılığı arasındaki ilişkide aile yılmazlığının aracı rolü

Giriş

Son yıllarda davranışsal bağımlılıklar, küresel ölçekte önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir. Bu bağımlılıklar arasında yer alan spor bahisleri bağımlılığı, bireylerin sosyal ilişkileri, psikolojik sağlıkları ve akademik performansları üzerinde ciddi yıkıcı etkilere yol açabilen önemli bir psikiyatrik problemdir. Üniversite öğrencileri, akademik stres, akran baskısı ve finansal bağımsızlık arayışı gibi gelişimsel ve çevresel faktörler nedeniyle bu riskli davranışlara karşı oldukça savunmasız bir popülasyon oluşturmaktadır. Alanyazında aile desteğinin ve etkili başa çıkma becerilerinin koruyucu mekanizmalar olduğu bilinse de, dini başa çıkma ile aile yılmazlığının birlikte oynadığı rol henüz yeterince incelenmemiştir. Bu çalışma, üniversite öğrencileri arasında aile yılmazlığı ve dini başa çıkmanın spor bahisleri bağımlılığı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma Tasarımı ve Yöntemler

Araştırma kesitsel ve nicel bir araştırma tasarımıyla yürütülmüştür. Çalışmanın katılımcılarını, Türkiye'deki bir üniversitede öğrenim gören ve yaşları on yedi ile yirmi yedi arasında değişen toplam 587 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, kurum izinleri ve etik kurul onayının ardından yüz yüze anketler aracılığıyla dört aylık bir zaman diliminde toplanmıştır. Çalışmada veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Katılımcı Bilgi Formu, Spor Bahisleri Bağımlılığı Endeksi, Walsh Aile Yılmazlığı Ölçeği ve Dini Başa Çıkma Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi, çoklu doğrusal regresyon analizi ve bootstrap tekniğine dayalı çoklu aracılık analizleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Yapılan analizler sonucunda, erkek öğrencilerin spor bahisleri bağımlılığı puanlarının kız öğrencilere kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Çevresinde bahis oynayan bir tanıdığı olan bireylerin ve dini yaşamında çok önemli görenlerin bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bahis oynama sıklığı ile maddi kazanç sağlama ve heyecan arama gibi güdüler bağımlılık düzeylerini anlamlı şekilde farklılaştırmıştır. Korelasyon analizlerinde, aile yılmazlığı ile pozitif dini başa çıkma arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hem aile yılmazlığının hem de pozitif dini başa çıkmanın spor bahisleri bağımlılığı ile negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler sergilediği görülmüştür. Gerçekleştirilen aracılık analizi, pozitif dini başa çıkmanın spor bahisleri bağımlılığı üzerinde doğrudan bir etkisinin olmadığını, ancak aile yılmazlığını artırarak bağımlılık riskini dolaylı olarak azalttığını ortaya koymuştur. Çoklu regresyon analizinde ise bahis sıklığı ile maddi kazanç odaklı bahis motivasyonunun bağımlılığın en güçlü yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç

Bu çalışmanın temel sonucu, pozitif dini başa çıkma stratejilerinin spor bahisleri bağımlılığını doğrudan azaltmak yerine, aile yılmazlığını güçlendirerek dolaylı bir koruyucu kalkan oluşturduğudur. Araştırmacılar bu bulguyu, bireylerin stresli yaşam olayları karşısında inançlarından aldıkları güç ve umudun, aile içindeki dayanışmayı, iletişimi ve problem çözme becerilerini artırmasıyla açıklamaktadır. Bu doğrultuda aile, dini başa çıkmanın sağladığı içsel manevi kaynakları kolektif bir dayanıklılığa dönüştürerek bağımlılık döngüsünü kesintiye uğratmaktadır. Çalışmanın pratik doğurguları, gençlere yönelik bağımlılık önleme ve müdahale programlarının yalnızca bireysel düzeyde kalmaması gerektiğini göstermektedir. Ruh sağlığı uzmanları, aile sistemini güçlendiren, sağlıklı başa çıkma becerilerini destekleyen ve gençlerin kültürel değerleriyle uyumlu bütüncül yaklaşımlar geliştirmelidir. Bu araştırma, genç yetişkinlerde davranışsal bağımlılıkların önlenmesinde aile içi ilişkilerin ve manevi kaynakların çok boyutlu koruyucu mekanizmalar olarak nasıl işlev gördüğünü göstererek alanyazına ve gelecekteki önleme çalışmalarına önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: spor bahisleri bağımlılığı, üniversite öğrencileri, dini başa çıkma, aile yılmazlığı